

ԱՄԵՆԱՊԱՏԻՎ Տ. ԾՆՈՐՀՔ ՊԱՏՐԻԱՐԿԻ ՔԱՐՈՋԸ
ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ «ՎԱՐԱԳԱ Ս. ԽԱԶԻ» ՏՈՆԻՆ
(30 սեպտեմբեր 1984 թ.)

«Յանուն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն սրբոյ. ամէն»:

Ամենն առաջ, սիրելի և հավատացյալ ժողովուրդ, պարտականություն ունիմ հաղորդելու ձեզի ձեր եղբայրներու և քույրերու ողջոյնները, որոնք կրնակին Թուրքիա:

Ամբողջ սփյուռքի ցրված հայությունը կներկայացնէ մեկ մարմին և մեկ ժողովուրդ: Հետևաբար ամենքն կբերեմ իրենց սերը, իրենց եղբայրությունը և ամենաջերմ ողջոյնները: Այն հայերը, որոնք կապրին Պոլսո մեջ, բարեբախտ են և լավ պայմաններու ներքն կգտնվին: Ու անոնց բոլորի սիրտերուն մեջ ևս կբաբախէ հայու սիրտը և հայու սերը:

Բախտի և մեր ճակատագրի բերմամբ ցրված ենք, ինչպես դուք կըսեք, աշխարհով մեկ: Այնուհանդերձ իջման այս նվիրական և սրբազան տեղը մեր ազգի միության հոգևոր կեդրոնն է: Ամեն կողմէ՝ Ամերիկաներէն, Եվրոպայէն, Միջին Արևելքէն, հայրենիքէն և այս Մեծ Միության բոլոր անկյուններէն կուգա մեր ժողովուրդը այստեղ՝ միանալու, ինքզինքը գտնելու և վստոված զըտնելու, որովհետև Աստված իջեր է այստեղ մեր ժողովուրդի հավատքովը, Լուսավորչի հավատքովը: Մենք կուգանք այստեղ գտնելու համար մեր հավատքը, մեր Աստվածը, մեր Եկեղեցին, մեր միությունը, մեր կրոնակցությունը: Հետևաբար փառք կուտանք Աստուծո ամենն առաջ և ամենն ավելի այս սրբազան սուրբ Էջմիածինը, հայ ժողովուրդին իբրև կեդրոն, իբրև նվիրական սրբավայր, մեզի վերապահած ըլլալուն համար:

Այսօր տոն է Հայաստանայց Առաքելական Եկեղեցւո, տոն է Վարագա խաչի, և այս առիթով պիտի ուզէի օրվա շարականէն նախադասություն մը առնել՝ կերպով մը իբրև աղոթք, իբրև մաղթանք: Օրվա շարականը հետևյալը կըսէ՝ ակնարկելով Վարագա խաչի երևալուն. «Երևիլ սրբոյ նշանիս արժանի արա Վճռալայս քո վերստին նորոգման»: Երբ այդ նշանը երևի, թող արժանի ընէ իր ծառաները վերստին նորոգման: Եվ այդպէս, սիրելի և հավատացյալ ժողովուրդ, տարօրինակ պոզորդում մը, ուր որ խաչը կերևի՝ անոր կհաջորդէ վերանորոգություն: Ամենն առաջ անիկա հայտնվեցավ մեր Փրկչի կյանքին մեջ: Խաչվեցավ Անիկա, խաչը կանգնեցավ ի Գողգոթա, և աշխարհի չափա-

նիջներով պարտվեցավ մեր Տերը իր առաքելության մեջ: Աշխարհի չափանիշներով Անիկա կորսնցուց իր թագը, բայց ի՞նչ հրաշալի հաղթություն հաջորդեց՝ անոր՝ Հարությունը նույն ինքն մեր Փրկչի՝ Հիսուս Քրիստոսի: Ատով հաստատվեցավ, թե խաչին կհաջորդե վերանորոգությունը: Եվ այդպես եղավ նաև առաքյալներու ամբողջ կյանքի ընթացքին: Անոնք խաչվեցան, չարչարվեցան, բայց հակառակ այդ բոլորին, Ավետարանի լույսը ամեն կողմ տարածվեցավ, և անոնք, որոնք երջանկությունն ունեցան այդ Ավետարանի լույսով լուսավորվելու, նորոգվեցան հոգիով, նորոգվեցան իրենց ամբողջ էությամբ:

Այդպես պատահեցավ նաև մեր ամբողջ պատմության ընթացքին. ի՞նչ չարչարանքներ չկրեց մեր հավատքին հայրը՝ Գրիգոր Լուսավորիչ: Անմեղ կույսեր, Հռիփսիմյանց՝ կույսեր ողղակի խաչվեցան: Այնուհանդերձ հրաշալի հաղթություն հաջորդեց այս խաչելության: Ելավ Լուսավորիչը խոր Վիրապեն և հայ ժողովուրդը վերանորոգեց Ավետարանի լույսով: Եվ այսպես եղած է մեր ամբողջ պատմության ընթացքին:

Յոթներորդ դարում հանկարծ Հայաստանի հողին վրա իրական խաչի նշանը կերևի Վարագա լեռան վրա: Եվ մեր ժողովուրդը կուգա ականատես ըլլալու և կհաստատե այն: Այդ խաչին հաջորդեցին հալածանքներ, նեղություններ, հայ նախարարներու անգիտություն և այլ դժվարություններ: Բայց վերանորոգվեցավ կրկին մեր ժողովուրդը Բագրատունիներով, վերանորոգվեցավ Ռուբինյանց արքաներով և մշակույթով:

Այդ նույն բանը պատահեցավ նաև առաջին աշխարհամարտին: Ի՞նչ չարչարանքներ բաժին դարձան մեր ժողովուրդին: Նահատակվեցավ ան մեր Փրկչին պես, այնուհանդերձ հաջորդեց անոր վերանորոգումը և վերելքը: Այսօր ամբողջ Հայաստանը և Սփյուռքը վերելքի, վերանորոգության ճանիւթն է: Վերաշինվեցավ մեր հայրենիքը, վերանորոգվեցավ հայ ժողովուրդի կյանքը:

Այսպես պատահեցավ նաև վերջին համաշխարհային պատերազմին: Քանի՜-քանի՜ հազարներ ձեր հարապատներեն իրենց արյունը թափեցին հայրենական պատերազմին: Այնուհանդերձ անոնց արյունը կերպով մը վերանորոգություն եղավ մեր ժողովուրդին համար: Ավելի հզոր դուրս եկավ անիկա պատերազմեն և այսօր ավելի հզոր վիճակի մեջ անիկա կվերանորոգե և կկարգացնե իր տնտեսությունը, իր մշակույթը, իր քաղաքներն ու գյուղերը:

Այդ վերանորոգումը տեղի ունեցավ նաև Հայ Եկեղեցիի, Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի պարագային: Ամենքն ալ գիտեն, թե անցյալի մեջ անփառունակ վիճակ մը կենրկայացներ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը: Սակայն Աստված մեզի հարույց նոր Հայրապետ մը, շնորհալի Հայրապետ մը: Այսօր մենք այդ շնորհալի, այդ պատվական Հայրապետին գահակալության 29-րդ տարեդարձը կկատարենք: 29 տարիներն է վեր Էջմիածինը վերանորոգություններով շենցավ, և այսօր ամենքիս հպարտության առարկան է: Այդ բոլորը կատարվեցավ Ամենայն Հայոց Ս. Ս. Վաչգեն Սրբապնագույն կաթողիկոսի օրոք: Ոչ միայն իբրև արտաքին երևույթ, ոչ միայն իբրև շենք, այլ նաև իբրև հոգևոր կառույց վերանորոգության ենթարկվեցավ: Վերանորոգություն հոգևոր ձեմարանի, միաբանության, կրոնական կյանքի: Հայ ժողովուրդը տեսավ, որ իր հոգևոր կեդրոնը կգտնվի շինարար, վերանորոգող Հայրապետի մը խնամքին տակ: Ոչ միայն Էջմիածինը վերանորոգվեցավ, այլ նաև վերանորոգվեցան հարաբերությունները սփյուռքի և հայրենիքի, հայ ժողովուրդի բոլոր հատվածներու և Մայր Աթոռի միջև:

Մեր Վեհափառ Հայրապետը ոսկի օղակ մը եղավ, որ կապեց արտասահմանի հայությունը Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցվո այս կեդրոնին: Իբ-

րն քաջ Հովվապետ, երկրե երկիր, աշխարհե աշխարհ եղավ բազմիցս՝ փրկություն իր կորուսյալ ոչխարները: Գտավ վանտնք, իր կուրծքին սեղմեց և բերավ այստեղ եթե ոչ ֆիզիկապես, գոնե հոգիով ու սրտով: Հետևաբար վերանորոգություն կատարվեցավ նաև այս տեսակետեն:

Նույնը կարող է պատահիլ, սիրելի հավատացյալ ժողովուրդ, ձեզմե ամեն մեկուն կյանքին մեջ: Դուք ալ ձեր կյանքին մեջ կարող եք ունենալ խաչի խորհուրդը: Ի՞նչ է խաչի խորհուրդը: Ձեզմե յուրաքանչյուրը կարող է կորսնցնել իր հարապատը. խաչ մըն է ատիկա ամեն մեկ ընտանիքի համար, բայց միաժամանակ առիթ մը հավատքի վերանորոգության: Այդ հարապատը թեև հող էր և հող դարձավ, այնուհանդերձ իսպառ չկորսվեցավ, այլ անցավ գնաց՝ հավիտենականության վիճակի մը տիրանալու համար: Մեզմե ամեն մեկը անհատական և ընտանեկան դժվարություններ և նեղություններ կարող է ունենալ: Ատոնք պիտի չվիատեցնեն զմեզ, ատոնք զմեզ անհավատ պիտի չդարձնեն, ընդհակառակն, մեկնակետ պիտի ըլլան նորոգության ճամփուն մեջ, ուր պիտի մտնենք շատ ավելի հավատավոր, շատ ավելի կատարյալ կերպով:

Հետևաբար մենք կաղոթենք, որ Տերը Իր խաղաղությունը պարգևե ամբողջ աշխարհին, ինչպես նաև մեզմե ամեն մեկուս: Թող Աստված համայն հայ ժողովուրդը վերանորոգության, բարգավաճման մեջ պահե:

Միաժամանակ մեր սիրելի Հայրապետին գահակալության տարեդարձին առիթով մենք Աստուծո գոհություն կմատուցանենք մեր Վեհափառ Հայրապետը մեզի շնորհած ըլլալուն համար:

Կաղոթենք և կմաղթենք, որ Տերը Իրեն շնորհե տակավին երկար տարիներ, որպեսզի Ան արդյունավորությամբ շարունակե Իր վերանորոգչական աշխատանքը հայ ժողովուրդի և Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցվո մեջ:

